

de door het volk gekozen lagere magistraten van Calvijn, of onze tegenwoordigende lichamen, ze bedoelen alle deze ééne waarheid te handhaven: dat het volk, als volk, ook tegenover zijn Overheid een zelfstandige positie te handhaven heeft.

„Bekleed met witte kleeders“.

Die overwinnt, die zal bekleed worden met witte kleeders; en ik zal zijnen naam geenszins uitspreken uit het boek des levens, en ik zal zijnen naam belijden voor mijnen Vader en voor zijne engelen. Openbaring 3: 5.

Het heimwee naar den hemel komt niet in elk hart uit denzelfden drang voort.

Er zijn er die naar den hemel verlangen, omdat ze te oud voor deze wereld zijn geworden. Die wereld past niet meer bij hen, en zij passen niet meer bij die wereld. Als ze nog in de volle kracht des levens waren, die hen vroeger deed blinken, zou geen doodsgedachte over hen zijn gekomen. Maar nu hun kracht gebroken, en de stengel geknakt is, komt allengs de gedachte in hen tot klaarheid, dat het in den hemel toch beter zal zijn dan zóó.

Een ander is nog wel zoo oud niet, maar veel liep hem tegen, en aan zijn hart is door bittere verliezen en bange rouw wonde op wonde toegebracht, en die wonden blijven bloeden. De tijd slijt bij hem niet. Het werd zoo leeg om hem heen op aarde, al wat hij lief had is hem naar den hemel voorgegaan. En om de rijken voelt hij zich nu reeds, in gedachte, meer daar boven thuis, dan hier beneden.

Bij zeer enkelen, niet zoo velen, heeft het heimwee naar boven edeler aandrif. Ze hebben Jezus lief. Niet maar lief zoals ieder Christen dien Jezus lief heeft, die voor ons in den dood ging, maar zoo, dat zij zich „in hem verhangen, hoewel hem niet ziende, met een onuitspreklijke vreugde.“ Niet sentimenteel, maar heilig teeder. Teeder, omdat ze in Jezus den toegang tot den Vader hebben, en omdat, zoals het hart dorst naar de waterstroom, zoo hun ziel dorst naar den levenden God. Deze zijn de zielen, zoals men ze, helaas, weinig vindt, die overvloeien van een overvloedige liefde voor het Eeuwige Wezen.

Zoo konden we voortgaan. Bij sommigen is het heimwee naar boven metterdaad een trekken naar het Vaderland, naar het Vaderhuis waar ze thuis hooren. Weer anderen branden van verlangen naar heerlijker staat, dan hun op aarde deel viel. Er zijn er, die zoo aandoenlijk op aarde gewend hebben, en nog weenen, om het eindeloos verdriet dat hen oversteelt; ongelukskinderen gelijk de wereld ze noemt; en die nu smachten naar het oogenblik dat de laatste traan van uit hun oog zal worden afgewischt.

Och, laat ons ons zelve en de gemeente Gods niet misleiden. Die waarlijk heimwee naar den hemel koesteren, en met den apostel begeerte hebben om liever vandaag dan morgen ontbonden te worden, ze zijn dan gezand, zelfs onder de geloovigen; en zelfs onder diegenen, die dat heimwee waarlijk kennen, is die prikkel die hen drijft, nog zoo zelden van het „sijnste goud“.

Want we ontkennen wel niet, dat er in elk der beweegredenen die we opsomden, iets dat recht van meespreeken heeft. Bijna elk van deze wordt ook in de Schrift gebijld. Maar toch, het dorsten naar den levenden God moet, zal het wel zijn, de sterkste drang worden, en wat daarmee gelijk staat: het innig, vurig zielsverlangen, om eindelijk, eindelijk dan toch voor eeuwig met de zonde te breken, en der zonde gansche lijf af te sterven.

Paulus noemt dit: Verloft worden van het lichaam dezes doods. Christus zelf teekent het aan de kerk van Sardes als een „bekteld worden met witte kleeders“.

Maar om dat zielsverlangen te kennen, moet ons dan toch haat tegen Satan, haat tegen de zonde, als een sterke, onoversteebare drijfkracht, innerlijk persen en dringen in het hart.

Onze dood is geen betaling der zonde, maar een afsterfing der zonde.

Hier blijft Gods kind tot aan zijn dood toe een slachtoffer van de zonde.

Een verwarrende gedachte voor ons denken en belijden, en een pijnlijke realiteit voor onze consciëntie.

„O, Het klinkt zoo verrukkend heerlijk als het heet: „Wij dan die der zonde gestorven zijn, hoe zullen we nog in haar leven?“ Of ook: „Onze oude mensch is met hem gekruisigd, op dat het lichaam der zonde (d. i. het wezen der zonde) te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen“. Of eindelijk: „Die uit God geboren is, zondigt niet meer, en hij kan niet meer zondigen, want het zaad Gods blijft in hem“.

Maar met dit al blijft er dan toch zonde in ons wonen. Voelen we telkens den trek naar de zonde in ons opkomen. En hebben we elken avond opnieuw onze zonden voor onzen God te belijden.

Want er zijn wel personen, zelfs predikers geweest, die uitroepen: „Ik ben er. In meer dan tien jaar deed ik geen zonde meer. Men kan een reël heilige reeds hier op aarde zijn.“ Maar bitter was de ontzuivering veelal. Hoe werd niet meer dan één van wie zoo spraken, straks ellendiglijk door grove zonden verniet.

Lees en herlees wat zelfs een apostel als Paulus in Rom. VII klaagde over zijn eigen zieletoestand: „Ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch, maar ik zie een andere wet in mijn leven, die mijne gevingen neemt onder de wet der zonde.“ En diezelfde Johannes, die zoo heerlijk overwinnend schreef, dat wie uit God geboren is niet meer kan zondigen, schreef hij het ook niet: „Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, zoo verleiden wij ons zelve en de waarheid is in ons niet?“

Helaas, we hebben er geen getuigenis voor nodig, we weten het zelve wel. De zonde blijft ook onder Gods kinderen een macht, waarvoor ze zoo telkens bezwijken. Het is zoo, het is niet meer de oude heerschappij der zonde. Ze dienen in strengen zin de zonde niet meer. Ze hebben nu zielsverdrift over hun zonde. Ze is hun een hinderlijke smet op hun kleed.

Ook lachen ze tegen Satan in het aangezicht, zoo dikwijls ze zich in het middelpunt van hun geloof aantrekken, en zich in Christus geborgen gevoelen. Hoe het storme om hun heen, en storme in hun leven, en storme in hun hart, in het eind liggen ze toch aan de genadig hun geschonken geloofssterkheid voor anker.

Maar in het felteijkte leven, in hun dagelijksch zielebestaan, in hun overleggingen en

neigingen en daden en woorden, blijven ze struikelen; en wat Paulus uitroep: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods“, komt ook hun bij tijden roerend diep uit het hart.

En als die stemming in hen blijft, als die vurige begeerte niet maar nu en dan, bij tijden, opkomt, maar blijvende, duurzame, overheersche begeerte, een innig heimwee en een vurig zielsverlangen in hen wordt, — dan ja, begint ook het sterven voor hen in een andere gedaante te staan, en wordt het besef in hen levendig, dat alleen dat sterven hun het middel kan worden, om af te sterven van de zonde.

Maar eer het zoover komt, moet er in verreweg de meesten, o, zooveel in hun hart worden omgezet.

Beluister de gesprekken maar. Er wordt een plan geopperd. Men valt er bij. „Ja, dat plan zou toelachen. Mocht het, het zou heerlijk wezen. Maar neen, ik doe het niet. Ik ga er niet op in. Ik doe niet mede. Want het mag niet.“

Dus eigenlijk zou men wel willen. Men gevoelt er een sterken trek naar. Er is een onbestemde begeerte of het gebod, dat het verbiedt, niet mocht bestaan. Men zou vrij willen zijn, om te mogen zondigen. Doch men laat het uit vreeze. Men doet het niet, omdat het niet mag. Men zou wel willen, maar men wil niet, bewust en met voorbedachten rade, tegen God ingaan.

En dan is men staande gebleven. Men beweest niet in de verzoeking. Men overwon. Maar toch, de innerlijke trek was er, en de haat tegen de zonde, omdat ze zonde is, was er nog niet.

En dat is het bange, het pijnlijke. Die bekoring die veel dat zondig is, nog uitoeft op ons hart.

Meer nog.

We overwonnen ... doch ... meestal alleen als de opinie der broeders ons droeg. Als er sprake was van een zonde, die algemeen onder de broeders wordt afgekeurd. Als het een zonde gold, die uit zou komen. Als er sprake was van iets zinnijks, en iets wereldsch, van iets dat in het oog loopt.

Maar hoe staat het, als niemand er iets van merken zou, dan God alleen? Als het een zonde van onzen hoogmoed, van onze zelfbeelding, van onze eernucht, van onze heerschzucht geldt. Kortom, een zonde, die gemeenlijk niet onder het „onzedelijke“ wordt gerekend, al weet onze ziel zeer wel, dat Satan nooit anders dan juist door zulke zonden zondigt, en toch het schriklijkst door God verworpen is.

We denken zoo dikwijls, dat we iets om Gods wil laten, en dat het toch niet anders is dan een laten om menschen.

Doch ook dan zelfs, als ge het om Godswil laat, is het nog zoo dikwijls meer een laten omdat het zoo vreeslijk is in de handen van den levenden God te vallen, dan omdat ge God liefhebt, en iets in u draagt van dien haat waarmee God zelf de zonde haat.

En toch, wie haken en hunkeren zal naar het afsterven van de zonde, en naar het bekleed worden met het witte kleed, moet in zijn hart tegen de zonde zelve gekoerd staan. Hij moet de zonde schuwen als een pestig, dat hem met den dood bedreigt, als een giftige slang die zich om zijn ziel kronkelt, als een boze macht die hem overmannen wil.

Hij moet in de zonde zijn doodsvijand zien, den brieschenden leeuw die omgaat om hem te versluden.

Zoals men op een besmettelijke zieke toetreedt, met de vreeze in het hart, van ook zelf aangestoken te worden, zoo moet hij de aanraking met de zonde der wereld aan zijn ziel gewaar worden.

Nooit meer: „ik zou er wel trek in hebben, maar het mag niet.“ Doch altoos: „o, God, de zonde maakt weer, reël, verlos, behoud, uw knecht of uw dienstdiener!“

En als dan toch de zonde altoos weer aan de deur van ons hart klopt, en we almeer merken: „Zoo zal het blijven tot aan onzen dood toe“, dan ja, komt eindelijk ook in ons hart die hooge, die heilige zielsbegeerte naar het sterven op, niet enkel omdat het een doorgang zal zijn naar een eeuwig leven, maar eer zelfs nog omdat we dan voor eeuwig, dan tot in het diepst van ons leven, der zonde zullen afsterven.

Amsterdam, 26 Januari 1900.

De taak der toekomst.

IX.

Hooren we thans de bedenkingen, die tegen hetgeen we aan onze kerken als eisch stellen, worden ingebracht.

Ongetwijfeld, zoo luidt de eerste bedenking, moeten de kerken tegen de dwalingen van elken tijd en van elke eeuw optreden, voor zoover die dwalingen de Waarheid Gods te na komen. Dat zijn ze verschuldigd aan Hem, wiens die Waarheid is, aan zich-zelf, als die deze Waarheid belijden, en aan de wereld, die door haar verzet tegen die Waarheid een oordeel over zich haalt. Alleen maar, daar is volstrekt noch wijziging, noch amendement, noch herziening der Belijdenis of van den Catechismus voor noodig. Wat wij wenscht dat aan de Formulieren zal worden toegevoegd, zit in die Formulieren reeds in.

Ongetwijfeld. Dat alles zit er ook in. Maar is daarmee de door ons gestelde eisch afgewezen?

Zult ge dan zoo ook tot den landman zeggen: Spaar u de moeite van het uitsaaien van uw zaadkorren. In dat zaadkorren van een vorig jaar, zit halve, aïre en graan reeds kiemsgewijze in?

Of voelt ge dan niet, dat wie zoo spreekt, der vaderen doen op de Dordtsche Synode van 1618/9 ten eenenmale veroordeelt? Zij toch voegden aan de belijdenis een stel van vijf nieuwe hoofdstukken toe, waarin eerst thetisch en daarna antihetisch gehandeld werd: 1°, van de verkiezing en verwerping, 2°, van den dood van Christus, 3°, van de verdorvenheid des menschen, 4°, van de bekeering en 5°, van de volharding der heiligen.

Zaten ook soms deze vijf leerstukken niet in de Belijdenis, niet in den Heidelbergse Valt er één oogenblik aan te denken, dat niet elk leeraar u terstond elk dezer vijf stukken in Belijdenis en Catechismus zou weten aan te wijzen? Niet allen zoo afzonderlijk en niet zoo opzettelijk en niet zoo breed,

elk dezer vijf punten, het is zoo. Maar ze zaten er dan toch reeds heel anders in, dan de appelboom in het appelpijtje, dat op uw bord spat, of zelfs dan de halm in de graankorrel. Er was van elk dezer vijf leerstukken in Belijdenis en Catechismus reeds heel wat uitgebot te zien.

Zou men nu daarom tot onze vaderen van 1619 hebben moeten zeggen: Gij onverstandigen en tragen van hart om te verstaan al wat in uw Belijdenis reeds inzait! Al wat ge kwaamt aandragen, was er reeds. Ge verloorst u in onnodige drukte. Ge beroerdet de kerken om niet. Neemt ze terug uw fraaie Canones. Voor wie niet zien der oogen blind is, en lezen wil wat er inzait, is onze schoone Belijdenis en evenzoo onze fraaie Catechismus volkomen voldoende en genoegzaam.

Zoo hebben de kerken toen niet gesproken. En zij, die nu om wat liefs willen zouden, dat die Canones in de pen waren gebleven, zijn niet de Gereformeerde broeders, maar juist zij die nog altoos loopen achter den beschimmelden Armijn.

Hoe zou deze tegenwerping ook steek houden?

Ge kent den man van het stuiverijtje.

Hij was ten slotte zoo wijs in de concentratie van zijn belijdenis geworden, dat hij zijn heele geloof wel op een stuiverijtje kon schrijven.

En tegenover hen, die deze bedenking opwerpen, heeft de man van het stuiverijtje volkomen gelijk en is alleen hij de consequente.

Zoo het ons te doen is om de zaadkorrel, waar het alles inzait, en niet om halmen en aïren die er uit opschoten, dan zijn onze drie Formulieren reeds veel te breed. Dan moet ge van de canones van Dordt op de 37 artikelen; van de 37 artikelen op de 12 artikelen, van de 12 artikelen op de Doopsformule teruggaan. En zelfs kunt ge dan van de Doopsformule teruggaan op den enkelen naam van God Drieëinig.

Want metterdaad, in dien éénen Naam zit alles in. En dan wint het de man van het stuiverijtje. Dit toch zou op een stuiverijtje gaan. Ge moet dus wel weten wat ge wilt.

Ge moet voor uzelven beslissen en uitspreken, wat ge onder de Belijdenis der kerken verstaat. Om verder te komen, moet het vaststaan, of de Belijdenis der kerken een belijdenis in de kleinste mogelijke kiem, of wel een in tak en blad en vrucht uitgegroeide belijdenis moet zijn.

Nu toont het verleden, dat onze vaderen van zulk een belijdenis in kiem niets wilden weten. Dat ze integendeel een uitgeverkte belijdenis bedoelden. En dat ze, zoodra de opkomende dwalingen daartoe noodzaakten, hun belijdenis steeds verder uitwerkten. Alleen zoodoende kwamen ze van de 12 artikelen op de 37 artikelen, en van de 37 artikelen op de Canones van Dordt, en later nog op Walchersche artikelen.

Van die kiem-belijdenis waren daarentegen steeds zij de voorstanders, die of in het mystiek-onbestemde zich terugtrokken, of ook rationalisten die van geen belijdenis weten wilden, om allerlei dwaling binnen te loodsen.

En dit ligt ook in den aard der zaak.

Hoe minder de kerken zich uitspreken, hoe meer ze hun belijdenis in de kiem houden, des te minder komt het onderscheid tusschen waarheid en dwaling uit.

Schrapt uit uw Belijdenis de artikelen over de Heilige Schrift, en belijdt niet anders dan dat we in de Heilige Schrift een Godswoord hebben, en ge zult zóó geen loochenaar der Schrift vinden, of hij zal met uw kiem-formule meegaan, en zich redden met de verklaring, dat er zeer zeker in de Heilige Schrift, gelijk in tal van andere geschriften, een woord staat dat waar is, en dus een Godswoord mag heeten. Heb uw naaste lief! Zeer zeker is dat een woord Gods, en het staat o. m. ook in de Schrift.

Schrapt uit uw Belijdenis de breed uitgewerkte artikelen over den Christus, en vervang die door de kiem-belijdenis: Jezus onze Heiland, en zóó vindt ge geen loochenaar van den Christus, of hij gaat met die belijdenis mee. Of moet niet onder de velen die der menschheid ten zegen zijn geweest, óók Jezus genoemd worden? Zijn er niet invloeden ten goede, heiligende invloeden óók van Jezus uitgegaan?

Zoo konden we voortgaan. Maar waarom meer? Of voelt ge niet terstond, dat op die wijze het denkbeeld zelf van Belijdenis vernietigd wordt?

Belijdenis is wat u in moeite, in strijd met anderen, en als het moet in lijden brengt. Dat komt daar van daan, dat zij belijdt wat anderen loochenen. Dat ge hun verwijt, dat ze de waarheid tegenstaan, en hen deswege schuldig stelt. En nu door hen zoo ze de macht daartoe hebben, om uw wakkere en machtige, maar voor hen hinderlijke, belijdenis vervolgde wordt.

En hoe zou dat nu kunnen, als ge u niet uitsprekt, maar u terugtrekt in zulk een algemeen woord, waar niemand iets tegen heeft, en waar ieder mee medegaat?

Het zaad van een distel en een myrth kunt ge rustig in uw land naast elkander leggen, en de distel doet aan de myrth niets. En eerst dan als distel en myrth zijn opgeschoten, dan ontstaat de strijd en poogt de distel met zijn scherpe doornen den myrth dood te drukken.

Belijdenis is een daad van het bewustzijn. Niet van een bewustzijn dat nog slaapt. Maar van een bewustzijn, dat heider wakker is geworden, en zich daarom klaar en helder op alle punten thuis voelt, en de tegenstellingen inziet, en die uitsprekt. Belijdenis is altoos een aannemen van het een en het verwerpen van het ander.

Al geven we dus voetstoots toe, dat er noch in het Pantheïsme, noch in de Evolutie, noch in het Modernisme, noch in de Ethische, noch in de Ritschliansche dwaling ook maar iets opkwam, waartegen ge in onze Formulieren geen verweer vindt, zóó ge het er uit, — toch mag geen oogenblik worden vastgehouden aan de voorstelling, alsof deswege de kerken zich van het verder uitwerken van haar Belijdenis tegenover die thans heerschende dwalingen ontslagen mochten achten.

Het zit er in, en het komt er uit, zoo zij het er uit afleidt en het er uithaalt, ongetwijfeld; maar doe dat dan ook. Haal het er uit. Breng het er uit te voorschijn. Laat het zien, en toon het. Doch dan zult ge juist gedaan hebben, wat wij als plicht stelden. Dan zult ge uw Formulieren hebben verbreed.

Of zeg ons, wie heeft het recht tot dit uithalen van wat er in zit?

Moet gij dit doen? Komt dit aan A of B toe? Is het u te doen, om te weten wat A of B tusschen de regels leest? Of komt het er niet juist op aan, te weten, wat de kerken, als daartoe in haar ambt bevoegd en gelast, als inhoud van uw Belijdenis vaststellen?

En indien het laatste, is het dan niet klaar als de dag, dat de kerken, als dit noodig is, den verborgen inhoud van haar Belijdenis nader aan het licht hebben te brengen; dat zij alleen daartoe gerechtigd en bekwaam zijn, en dat niet deze of die voorganger, maar alleen de kerken in wettige Synode vergaderd, het recht hebben om de leerstukken vast te stellen?

Staat het dus vast, dat wel alles in onze Formulieren inzait, maar dat hetgeen onze eeuw noodig heeft, er nog uit moet gehaald en te voorschijn moet gebracht worden, — volgt hieruit dan niet rechtstreeks, dat dit de taak en de roeping der kerken is; en wat is hiernee nu anders gezegd, dan juist datzelfde wat wij aan de kerken als haar taak, met het oog op de toekomst, op het hart bonden?

Hierbij komt nog iets anders.

Wat we ter sprake brachten, is de roeping der kerken tegenover de wereld.

En wat baat het u nu met het oog hierop, of ge al een belijdenis hebt, waarin het wereld noodig heeft, verborgen inzait, indien ieder het er zelf nog eerst uit moet halen?

Denkt ge soms dat de wereld dit zelve doen zal?

Merkt ge er ook maar iets van, dat ze uw Formulieren raadpleegt, en er mee rekent als in de dagen onder vaderen? Denkt ge, dat zij zal onderzoeken, of er ook nog meer inzait, dan er is uitgesproken? Waant ge, dat zij er dat zelve uit zal halen?

Ge weet beter.

Doch dan volgt ook hieruit, dat de kerken het om Christus wille aan de wereld verschuldigd zijn, wat er inzait, in zoo duidelijke taal uit te spreken, dat de wereld de tegenstelling voelt en voelen kan.

Batavia-Soerabaya.

Van harte hopen we, dat Da. Smit naar Soerabaya zal gaan. Vooral deze kerk heeft dringend een leeraar noodig.

Intusschen kan het van belang zijn, duidelijk de rechte positie in het licht te stellen, waarin deze Kerk en die te Batavia op dit oogenblik verkeerden.

Dit kan niet beter geschieden, dan door de beslissing van den Minister van Kolonien mede te deelen, gelijk die onder dagteekening van 30 October j.l. afkwam.

Ze luidt 1°:

In antwoord op Uwe missives dd. 23 Februari 1898 en 18 Februari 1899 en ten verfolge op mijne missives dd. 1° Maart 1898 en 25 Februari 1899 Litt. A1, Nos. 31 en 9, heb ik de eer de heeren Deputaten van de Synode der Gereformeerde kerken in Nederland mede te deelen, dat ik met de Indische Regeering van meening ben: 1°, dat, in afwijking in zoover van de destijds in het Indisch besluit van 2 Juni 1888 No. 29, nopens de betekenis van artikel 1 van het Koninklijk besluit van 11 December 1835 No. 88 (Indisch Staatsblad 1844 No. 34) gehuldigde opvatting, die bepaling geenszins ten doel heeft vast te stellen dat in Nederland-Indi slechts één Protestantisch kerkgenootschap zou mogen bestaan en derhalve dat dit voorschift geen beletsel kan opleveren voor andere Protestantische kerkgenootschappen, niet onder het Protestantische Kerkbestuur ressorterende, om zich vrijelijk daar te lande te vestigen.

En ten 2°.

Dat kerkgenootschappen en zelfstandige kerkelijke gemeenten, die ontstaan zijn na het in werking treden van het in het Indisch Staatsblad van 1870 onder No. 64 opgenomen Koninklijk besluit van 28 Maart 1870 No. 2 en geen continuïteit zijn van vóór die regeling bestaande en dus als rechtspersoon aan te merken kerkgenootschappen of zelfstandige kerkelijke gemeenten, evenals alle andere vereenigingen van personen, wanneer zij als rechtspersoon wettelijk tot te treden, eene uitdrukkelijke erkenning van het Staatsgezag behoeven door goedkeuring hunner statuten, ingevolge genoemde regeling.

Hoewel de Nederlandsch Indische wetgeving geene bepalingen kent als opgenomen in de wet van 10 September 1853 (Nederlandsch Staatsblad No. 102), is evenwel voor het bestaan van kerkgenootschappen of zelfstandige kerkelijke gemeenten in Nederland-Indi als zoodanig, zonder meer, een bloote mededeeling der statuten niet strijdig met de wetgeving, zoodat de Indische Regeering van zoodanige mededeeling aantekening zou kunnen houden. Doch daardoor zouden die kerkgenootschappen en gemeenten geene vermogensrechten verkrijgen. Wenschen zij in Nederland-Indi tevens als eene aldaar gevestigd rechtspersoon op te treden en wenschen zij zich dan niet te bedienen van hulpmiddelen als door het stichten van vereenigingen „Kerkelijke kas“ voor eenige jaren in Nederland zijn aangewend, dan blijft erkenning overeenkomstig het Koninklijk besluit van 28 Maart 1870 No. 2 (Indisch Staatsblad 1870 No. 64) het eenige middel om ook dat doel te bereiken.

We zijn er dus nog niet.

De averechtsche inzichten omtrent het wezen en den aard eener kerk houden het stand; en willen onze Indische kerken op het goede standpunt blijven of komen, dan blijft haar voorshands niets anders over, dan haar vroegere erkenning als vereeniging te niet te doen, zich als kerken aan te melden, en voort te gaan voor haar financieel beheer heil te zoeken in een „kerkelijke kas“.

Natuurlijk mag hierin niet worden berust.

We moeten blijven aandringen op de vrijheid der kerken, ook met het oog op de inlandsche kerken.

Maar zooveel zijn we dan nu toch gevorderd, dat de kerken ook als kerken te boek kunnen staan bij het Gouvernement.

Voor Transvaal.

Onder de beste zangen, die de Zuid-Afrikaansche oorlog aan onze dichters ontlokte, behoort wel de Afrikaanders Strijdsang.

1.

Merk toch, hoe sterk zich in 't werk nu al stelt Die 't allen tijt onze vrijheid dorst aanranden! Zie hoe hij slaapt, graaft en draaft met geweld Naar al ons goed en ons bloed strekt hij de handen! Hoer de Britsche trommels slaan! Hoer zijn krijgstrompetten! Zie hoe komt hij stormen aan, 't Vaderland bezetten! Vrije Boer! Houd u stoer! Stuit de Britsche scharen! Wilt 's lands boom (bodem) En zijn stroom Onvermoed bewaren.

2.

Zenden 't al benden van d' enden der aard, Trachten te slachten onz' machten, rooven onze hoeven, — 't Moedige, bloedige, woedige zwaard Waakt en het naakt en het staakt Brittanje's snoeven! Onze vanen, fier en vrij, Zal geen Rooinek rooven! God Almachtig staat ons bij, Strijdt voor ons van boven! Vrije Boer! Houd u stoer, enz.

3.

Strijd dan uw strijd, wie ge zijt, jong en oud, Moet ook uw goed en uw bloed verderf vereren. Bevende streven naar levensbehoud Voegt niet den held die in 't veld 't geweld zal weren! Door geen overmacht vervaard Wilt u kloek veramen! God de Rechter dezer aard, Zal ons niet beschamen. Vrije Boer, Houd u stoer, enz.

4.

(Te zingen na ene overwinning). 't Moedige, bloedige, woedige zwaard, 't Blonk en het klonk dat de vonken daaraf vloegen. Beven en leven, opgeven der aard, Wonder gedonder nu onder was den boven! Door al de mijnen en 't geslacht, Dat men telkens hoorde, Memig Rooinek in zijn hut In zijn bloed vermoorde! Vrije Boer! Houd u stoer! Stuit de Britsche scharen, Wilt 's lands boom (bodem) En zijn stroom Onvermoed bewaren.

Dat lied is een keurige nabootsing van het oude Geuzenlied: *Berg op Zoom, houd u vast!* en alzo gezet op een wijs, die tot de rijkste, bezielendste en aangrijpendste uit die dagen behoort.

Dat „boom“ voor „bodem“ blijft een struikelblok, meer hier nog, dan in Transvaal.

Maar voor het overige trilt dit lied van leven, tintelen de woorden er in van innerlijken gloed, en doet het ons tot beschamens toe erkennen, hoe machtig onze vaderen door den poetischen drang waren aangeprezen, zoo men dit lied vergelijkt met veel dat thans onder ons gedicht, zoo niet maar gerijmd wordt.

Dit vers is *polize*, volkspoezie, het is zoo, maar als zoodanig een brillant van het echte water.

Toetsing.

IX.

In het eerste deel van zijn betoog had Dr. Kuyper den „Band aan het Woord“ in het algemeen besproken. Eerst in het tweede deel ervan kwam hij tot de vraag: Hoe deze band was aan te leggen aan éene Universiteit?

Hij zei er dit van:

Besprak ik tot dusver den „band aan het woord van God“ in het gemeen, ik kom thans tot de nadere vraag hoe die band te leggen is, waar het geldt éene Universiteit.

Tot voor niet zoo lange jaren werd over het karakter eener Universiteit geheel anders gedacht dan thans. En in de Middeleeuwen en in de eeuw der Reformatie sprak het vanzelf, dat elke Universiteit confessioneel geboren was. In de Middeleeuwen kwam dit daardoor minder uit, omdat er toen slechts éene Kerk met éene Confessie bestond, maar nauwelijks sprong door de Reformatie die eenheid der Kerk, of men zag drieërlei soort Universiteiten verschijnen, Roomsche als die te Leuven, Lutherische gelijk die te Wittenberg, en Gereformeerde gelijk die te Leiden. Een niet-confessionele Universiteit kende men niet. En zoo zijn ook hier te lande onze drie aloude Universiteiten te Leiden, Utrecht en Groningen confessioneel geboren. Met onze sinds overleden scholen te Franeker en elders, was het evenzoo.

Hierin is een vorige eeuw. Regel, dat de mocht geboden moest zijn ge loopt dit weer in Engeland, confessionele Universiteit.

Hoe is hier oordeelen? He Universiteit he of heeft hij opleidingsschool plat uit te den hoofdzak is wel te verstaan is in het leven van de mens om onze kende de natuur uit van ons mens staan, dat we deningen door het best en of In het zich eigenlijke roep uit volgt, dat het werkelijk ningen der dinge ook zoo kan u waarheid te de

Daar hier werd gewezen dat de heer I merken had. Op het slot

Het is dat d universiteit om bij het volgen oeg te worden

Nu, dat s niet meenen e gedacht heeft onwaarheid. U voor den schi een Universiteit En mocht antwoorden: Universiteit e gevat stelsel t de wedervra doen, of hij dat zijn stels nog gezegd, berust. Van gelieel king op de per schreef. Daarvan ze

Hierbij merk de Roomsche ene lijn te ste kon men spreke door de Kerk, in werkelijkhe eenheid nog geestelijke midde Roomsche Kerk en als zoodanig te zijn, kan da ene Roomsche schen. De Luit weiden aanva ding te zijn van diensvolgens w Toen had het i aan de belijde kander als deel wen, en geen p punten erkende fessionele“ Un len met die Ch durende de u Universiteiten zijn, zij hebbe blijven leven. gebleven aan d

Hier sloop Ook al was ééne kerk, toe confessioneel. En uit het kerende „kett en uit de stel geeren, wist n zeer wel, dat ning, opvatti greep ook to tusschen die gen. Die keu die confessie, het universit werd gelegd. zoodanig onbe de vastheid e wetenschappel Stonden du en Gereforme tegenover elke Middeleeuwen tegenover die ningen.

Er was alte De geachte dat onze late alone gebome ze niet confes Dit is oegk Het tekend volgt, wordt f gesproken.

En we zijn volkomen een heid“ hier he Waren ze z gebleven, z mer hebben v

Alsnu ingaa Dr. Kuyper:

Warc het nu dree waarheid zoek in alle ti onderzoeker in zelfde karakter het niet. God heid, wij kunne tot onze subje